

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ustav informačních studií a knihovnictví

Bakalářská práce

Martina Hanzlová

**Přeměna tradiční městské knihovny ve Mšeně v komunitní
centrum**

(případová studie)

Transformation of the traditional municipal library into a community center
in Mšeno
(the case study)

Praha 2016

Vedoucí práce: PhDr. Hana Slámová, PhD

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, dne 28. července 2016

.....

Martina Hanzlová

Vedoucí bakalářské práce:
Oponent bakalářské práce:

PhDr. Hana Slámová, PhD

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Poděkování

Děkuji PhDr. Haně Slámové, PhD za odborné vedení, za cenné rady při zpracování této práce, trpělivost, vstřícnost a lidský přístup při odborných konzultacích.

Klíčová slova (česky)

komunita - komunitní knihovna – komunitní aktivity — Městská knihovna ve Mšeně
– kulturní akce

Klíčová slova (anglicky):

Community - community library - commune activities - Town library in Mšeno - cultural events

Abstrakt

Tato bakalářská práce se věnuje tématu „Přeměna tradiční městské knihovny ve Mšeně na komunitní centrum“ formou případové studie. Na příkladu městské knihovny bude zkoumáno její fungování, budou hledána nejlepší možná východiska. Zároveň zde budou zkoumány a popsány vybrané komunity, které žijí v tomto městě. První kapitola shrnuje současný teoretický pohled na fungování komunitních knihoven, pojednává o celosvětovém trendu přeměn knihoven, o nutnosti jejich transformace tak, aby byly schopné obhájit svou existenci v současném digitálním věku. Vymezuje se zde základní pojmy jako je komunita, komunitní práce, komunitní knihovna. Tato kapitola se bude věnovat i situaci v českých knihovnách. Druhá kapitola popisuje město Mšeno, jeho historii, geografické umístění, uvede demografickou charakteristiku, jeho specifika. Třetí kapitola se věnuje samotnému fungování knihovny, jejích aktivit, popisu spolupráce s jednotlivými subjekty. Ve čtvrté kapitole jsou rozebrány slabé a silné stránky fungování knihovny. V závěrečné kapitole práce je obsaženo hodnocení současné situace městské knihovny a navržení možností jejího přerodu v plně fungující komunitní centrum, které bude otevřené všem skupinám obyvatel Mšena a bude splňovat všechny nároky, které jsou na knihovny v 21. století kladeny.

Abstract

This Bachelor thesis depicts a "Transformation of a traditional town library in Mšeno into a community center" in the form of a case study.

The functioning of the town library will be analysed, and a new alternative ways of utility will be considered.

The research and description of specific communities living in the town is conducted as part of the analysis.

The first chapter summarizes the current theoretical view on functioning of community libraries. Furthermore it deals with global trends of library transformation, and the need of transition into the new digital world to ensure their survival.

The basic concept of community, commune work and community library are defined. This chapter is also dedicated to an overall situation in Czech Republic.

The second chapter describes the town of Mšeno, its history, geographical location and provides its demographic characteristics and its specifics.

The third chapter is dedicated to capture the actual functioning of the library, its activities and describes cooperation with other subjects.

The strengths and weaknesses of library functioning are depicted in the fourth chapter.

The final chapter contains an evaluation of the current situation of the town library and suggests its transformation into a fully functioning community center which would be opened to the full spectrum of local residents in Mšeno and would comply with all demands of the 21st century library.

OBSAH

1	ÚVOD	12
1.1	VEŘEJNÉ KNIHOVNY SOUČASNOSTI A NUTNOST JEJICH TRANSFORMACE.....	12
1.2	SAMOTNÉ VYMEZENÍ POJMU KOMUNITA A KOMUNITNÍ KNIHOVNA.....	13
1.3	KNIHOVNY V EVROPĚ	16
1.4	KNIHOVNY V ČR.....	17
2	CHARAKTERISTIKA MĚSTA MŠENA, HISTORIE, SPECIFIKA	20
2.1	CHARAKTERISTIKA MĚSTA.....	20
2.2	HISTORIE MĚSTA.....	20
2.3	SPOLKY.....	22
2.4	CÍRKVE.....	22
2.5	ŠKOLY.....	23
2.5.1	<i>Základní škola</i>	<i>23</i>
2.5.2	<i>Mateřská škola.....</i>	<i>23</i>
2.5.3	<i>Základní umělecká škola</i>	<i>23</i>
2.5.4	<i>Domov seniorů.....</i>	<i>24</i>
2.6	ANALÝZA MĚSTA.....	24
3	MĚSTSKÁ KNIHOVNA.....	25
3.1	VÝVOJ KNIHOVNY	25
3.2	SOUČASNOST	25
3.2.1	<i>Uspořádání knihovny.....</i>	<i>26</i>
3.2.2	<i>Vybavení</i>	<i>27</i>
3.3	STATISTIKA ZA ROK 2015	27
3.3.1	<i>Knihovní fond</i>	<i>28</i>
3.3.2	<i>Rozpočet</i>	<i>29</i>
3.4	AKCE KNIHOVNY.....	29
3.4.1	<i>Spolupráce s Mateřskou školou.....</i>	<i>30</i>
3.4.2	<i>Spolupráce se základní školou.....</i>	<i>30</i>
3.4.3	<i>Spolupráce se ZUŠ</i>	<i>31</i>
3.4.4	<i>Spolupráce se seniory.....</i>	<i>31</i>
3.5	KULTURNÍ AKCE VE MĚSTĚ	32

4	SWOT ANALÝZA.....	32
4.1	SWOT ANALÝZA KNIHOVNY	33
5	PLÁNY NA DALŠÍ KOMUNITNÍ PRÁCI.....	34
5.1	MĚSTO MŠENO - „PROJEKT ZDRAVÉ MĚSTO“	35
5.2	PROJEKT NOVÉHO KOMUNITNÍHO CENTRA.....	36
5.2.1	<i>Výhled do budoucnosti</i>	38
6	ZÁVĚR	42
7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:.....	44
8	SEZNAM GRAFŮ:	47

Předmluva

Tato bakalářská práce se věnuje tématu „Přeměna tradiční městské knihovny ve Mšeně na komunitní centrum“ formou případové studie. Na příkladu městské knihovny bude zkoumáno její fungování, budou hledána nejlepší možná východiska. Zároveň zde budou zkoumány a popsány vybrané komunity, které žijí v tomto městě. Téma práce jsem si vybrala záměrně. Měnila se role knihoven, nutnost jejich transformace na instituce, které nabízejí širokou nabídku služeb tak, aby byla obhájena jejich další existence mě zaujala. Sama pracuji ve velmi malé městské knihovně ve Mšeně a mohu tak z vlastní zkušenosti ve své práci popsat veškeré limity fungování velmi detailně, a to s přihlédnutím ke specifickým malého města. Je patrné, že omezené finanční prostředky a malá čtenářská obec jsou nevýhodou, budeme-li knihovnu srovnávat s knihovnami ve větších místech. Na druhou stranu jsem se během svého vysokoškolského studia seznámila s novými poznatky o dalším možném vývoji knihoven a zaujala mě možnost aplikovat tyto nově nabyté znalosti v praxi. Snažím se popsat, jak může knihovna tohoto typu využít svého dominantního postavení v malé obci, jak může využít znalost místních poměrů při získávání nových čtenářů, ve využití možnosti osobních znalostí při řešení jejich konkrétních čtenářských potřeb.

První kapitola shrnuje současný teoretický pohled na fungování komunitních knihoven, pojednává o celosvětovém trendu přeměn knihoven, o nutnosti jejich transformace tak, aby byly schopné obhájit svou existenci v současném digitálním věku. Vymezuji se zde základní pojmy jako je komunita, komunitní práce, komunitní knihovna. Tato kapitola se bude věnovat i situaci v českých knihovnách.

Druhá kapitola popisuje město Mšeno, jeho historii, geografické umístění, uvede demografickou charakteristiku, jeho specifika.

Třetí kapitola se věnuje samotnému fungování knihovny, jejích aktivit, popisu spolupráce s jednotlivými organizacemi města.

Ve čtvrté kapitole jsou rozebrány slabé a silné stránky fungování knihovny.

Cílem práce je zmapovat současnou situaci a postavení městské knihovny a navrhnout možnost jejího přerodu v plně fungující komunitní centrum, které bude otevřené všem skupinám obyvatel Mšena a bude splňovat všechny nároky, které jsou na knihovny v 21. století kladeny.

1 Úvod

1.1 Veřejné knihovny současnosti a nutnost jejich transformace

Svět kolem nás se proměňuje neskutečnou rychlostí. Rozvoj digitálních, komunikačních a informačních technologií postupuje mílovými kroky vpřed a obyčejný člověk musí vynaložit nemalé úsilí, aby šel s dobou a byl schopen se ve složitém světě orientovat. Tak jako klade doba nároky na lidi, tak je klade i na instituce jako jsou knihovny. Mluvíme-li o veřejných knihovnách, ty procházejí v posledních desetiletích určitou nutnou přeměnou. Klasická knihovna vnímaná konzervativně jako půjčovna knih s postupně musí otevírat širšímu spektru uživatelů než jsou tradiční čtenáři a rozšiřuje nabízené služby (nabídka internetu), programy (speciální kurzy pro veřejnost), nutností přeměnit se v instituci s více funkcemi. Zásadní změny, které způsobila masivní digitalizace, utvářejí nové informační prostředí a vzdělávací prostředí, ve kterém nejsou znalosti neměnné a dovednosti rychle zastarávají.

Knihovny se po tisíciletí zabývají shromažďováním, zpracováním, uchováváním, ochranou a zpřístupňováním publikovaných dokumentů. Tradiční svět papírové komunikace, kterým vládly knihovny se svými sbírkami rukopisů, knih, novin a časopisů, se začíná velmi rychle měnit a zmenšovat oproti světu digitální komunikace, který prožívá dramatickou expanzi.

Kolem přelomu tisíciletí se objevilo mnoho nových skutečností, které měly vliv na lidskou společnost a tedy i na knihovny jako instituce. Faktory, které nejvýznamněji ovlivnily činnost veřejných knihoven – *masová digitalizace, problematika eknih a čteček, existence googlu, multikulturalismus, sociální nerovnost ve společnosti, návrat ke komunitním rolím, nedostatek financí a další stálé změny, kterým musí knihovny čelit (změny v hudebním, filmovém, knižním průmyslu apod.)*¹

¹ FOBEROVÁ, Libuše a BLÁHOVÁ, Drahomíra. Mapa možných budoucností veřejných knihoven. *Konference Kniha ve 21. století: téma "Budoucnost knihoven - trendy a směry", 15. - 16. února 2012.* Opava: Slezská univerzita, 2012. s. 20-30. ISBN 978-80-7365-335-4. Dostupné také z: <http://k21.fpf.slu.cz/wp-content/uploads/2012/09/Sbornik-K21-2012.pdf>.

Veřejné knihovny mají výbornou vstupní pozici pro to, aby dokázaly pomoci lidem i komunitám přizpůsobit se rychle měnícímu se světu. Principy na kterých veřejné knihovny stojí – jsou zařízením, v němž způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu jsou poskytované veřejné knihovnické a informační služby. Jsou institucí, která zpřístupňuje internet všem bez rozdílu a pro všechny garantuje rovný přístup k informacím. Dalšími principy, na kterých mohou komunitní knihovny fungovat, jsou - důvěryhodnost, individuální přístup, otevřenost, zkušenost s poskytováním služeb, civilní a neformální prostředí, prostředí ideální pro sociální integraci, znalost místa a lidí, posilování komunit. Ve směrnici IFLA je knihovna definována jako „*organizace zřízená, podporovaná a dotovaná společností, a to buď prostřednictvím místní, regionální, či národní správy nebo jinou formou společenské organizace. Zajišťuje přístup k vědě, informacím a uměleckým dílům prostřednictvím různých zdrojů a služeb. Je přístupná všem členům společnosti stejně, bez ohledu na rasu, národnost, věk, pohlaví, náboženství, jazyk, invaliditu, ekonomické postavení, zaměstnání a dosažený stupeň vzdělání.*“²

1.2 Samotné vymezení pojmu komunita a komunitní knihovna

Termín komunita pochází z latinského slova "communitas", kde znamená lidské společenství, společnost, obec, ale také vlídnost, laskavost i družnost, která se pojí se vzájemným dáváním a přijímáním úsluh.

Komunita je výraz, který je užíván v několika významech - především jako označení skupiny lidí, spjaté s především s nějakým geograficky vymezeným místem, nebo kterou spojuje místo společných aktivit (pracoviště, školy atd.), případně se tímto slovem označuje společenství lidí, které pojí společný zájem, profese, náboženství. V České republice se termín také často používá v souvislosti s etnickými menšinami (např. romská či vietnamská komunita). Sociální média umožňují vznik nových typů komunit, které nejsou omezeny na dané místo, ale propojují jedince napříč celým světem.

Termín komunitní knihovna je podle České terminologické databáze knihovnické literatury: *Veřejná knihovna typu městské či obecní aktivně pomáhající rozvoji komunity v*

²

GILL, Philips. *Služby veřejných knihoven : směrnice IFLA/UNESCO pro rozvoj*. 1. vyd. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, 2002. ISBN: 80-85851-14-8.

místě svého sídla, a tak propojující tradiční knihovnické a informační služby s činnostmi komunitního centra. (Komunitu tvoří lidé žijící ve výše vymezené oblasti různého věku, pohlaví, vzdělání, společenského postavení apod.) Knihovna se nezaměřuje pouze na zaregistrované čtenáře, nýbrž na všechny skupiny lidí patřící do místní komunity³

Veřejné knihovny se ocitly na určité křižovatce svého směřování a bude na nich, jakožto na institucích, které fungovaly celá tisíciletí, zda se na nové cestě neztratí a nezaniknou. V období masového nástupu informačních technologií, jejich snadné dostupnosti, informačního boomu je pochopitelné, že se budou měnit i nároky uživatelů knihoven a knihovny by měly být připraveny na to, že již pouhé půjčování knih nemůže obhájit jejich další existenci. Měla by nastat přeměna a nejlepším možným modelem, jak obstat, je přeměna knihoven na nepostradatelná komunitní centra, která budou užitečná a žádaná pro všechny možné komunity daného místa.

Jde o takové činnosti knihovny, které nejsou primárně zaměřeny na registrované uživatele knihovny, ale oslovují celou komunitu (případně určitý segment komunity) a vedou k jejímu posilování. Současně tak také posilují místo knihovny v dané komunitě. Příležitostně komunitní aktivity různého rozsahu realizuje velká část veřejných knihoven, často jako součást svých PR aktivit - snaží se jimi oslovit své okolí a získat další uživatele svých služeb.

Plánovitě a systematicky vytváří podmínky pro ty služby, kterými může reagovat na potřeby komunity za účelem jejího rozvoje (navazování a posilování vazeb mezi jednotlivými členy). Poskytuje prostor pro kulturní, vzdělávací a volnočasové aktivity jednotlivých skupin lidí (např. otevřené kluby v knihovnách, projekty propojující různé skupiny i jednotlivce společnou činností). Rozvíjí také programy pomáhající v integraci znevýhodněných skupin do místní komunity (např. kurzy pro nezaměstnané či programy pro děti ohrožené sociální exkluzí). Intenzívně spolupracuje s místními organizacemi a institucemi a svými aktivitami podporuje propojování veřejného a soukromého sektoru, rozvoj partnerství mezi organizacemi a představiteli veřejné správy, neziskovými

³ HAVLOVÁ, Jaroslava. komunitní knihovna. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000013746&local_base=KTD.

organizacemi, podnikateli a občany (např. společná setkání zainteresovaných nad konkrétním aktuálním problémem místa).

Současná situace otevírá prostor pro novou roli veřejné knihovny – knihovna jako veřejný prostor, kde se mladí lidé mohou vzdělávat, bavit se, být spolu a cítit se dobře. Ve spojitosti s knihovnami se v posledních letech mluví o konceptu tzv. třetího místa. Tento termín poprvé použil urbánní sociolog Ray Oldenburg v knize *The Great Good Place: Cafes, Coffee Shops, Community Centers, Beauty Parlors, General Stores, Bars, Hangouts, and How They Get You Through the Day*.⁴

Definuje zde funkce takzvaných tří míst – místa prvního, což je domov, místa druhého, což je práce a místa třetího, které představuje veřejný prostor, určený jako neformální místo k setkávání. Toto třetí místo je prostor, kde mohou být rozvíjeny společenské vztahy, kde jsou šířeny myšlenky, měly by zde vládnout atmosféra „domova mimo domov“. Dobré třetí místo je prostor, který je přizpůsoben tomu, aby zde lidé trávili co nejvíce času. Třetí místo je dostupné zdarma nebo levně (např. za cenu šálku kávy, mimochodem občerstvení v něm hraje důležitou roli), je bezprostředně dobře dostupné (v docházkové vzdálenosti), vládne v něm vlídná a pohodlná atmosféra, zapojuje stále návštěvníky (místní komunitu) a člověk by zde měl potkat staré i nové přátele.

Důraz je kladen i na požadavky na komfort pro uživatele – na přívětivé prostředí, tepelnou a světelnou pohodu, na výběr sedacího nábytku, který by měl být pohodlný.

Plánovitě a systematicky vytváří podmínky pro ty služby, kterými může reagovat na potřeby komunity za účelem jejího rozvoje (navazování a posilování vazeb mezi jednotlivými členy). Poskytuje prostor pro kulturní, vzdělávací a volnočasové aktivity jednotlivých skupin lidí (např. otevřené kluby v knihovnách, projekty propojující různé skupiny i jednotlivce společnou činností). Rozvíjí také programy pomáhající v integraci znevýhodněných skupin do místní komunity (např. kurzy pro nezaměstnané či programy pro děti ohrožené sociální exkluzí). Intenzívně spolupracuje s místními organizacemi a institucemi a svými aktivitami podporuje propojování veřejného a soukromého sektoru, rozvoj partnerství mezi organizacemi a představiteli veřejné správy, neziskovými

⁴ OLDENBURG, Ray. *The Great Good Place: Cafes, Coffee Shops, Community Centers, Beauty Parlors, General Stores, Bars, Hangouts, and How They Get You Through the Day*. 3. vydání. Minnesota: Paragon House, 1999. ISBN 978-1569246818.

organizacemi, podnikateli a občany (např. společná setkání zainteresovaných nad konkrétním aktuálním problémem místa).

1.3 *Knihovny v Evropě*

Strategie evropských knihoven, která reaguje na změny společenského vývoje, vychází z rozdílného stavu knihovnictví ve své zemi a proto klade důraz na různé trendy. Jejich společným rysem však je úsilí o rozšíření funkcí klasické knihovny o úlohu informačního, kulturního a komunikačního centra obce, zdůraznění úlohy knihoven jako centra celoživotního vzdělávání a aktivní podpora čtenářství, budování knihoven jako místa příjemného pro studium a pro trávení volného času. Souvisí s tím i zvýšené nároky na pracovníky knihoven, kteří by si měli zvyšovat kvalifikaci a celoživotně se vzdělávat.

Stále častěji se objevují tendence přizpůsobit prostory knihoven tak, aby lidé v knihovnách trávili co nejvíce času. Knihovny nemají být již jen místem, kde lze sehnat dostatek kvalitní literatury, ale mění se v jakési „obývací pokoje komunity“.⁵

Jen malý příklad zkušeností z jiných evropských zemí např. Nizozemsko navrhuje budovat knihovny jako kulturní střediska – centra umění a kultury, které musí být přitažlivé pro velkou část publika a měly by úzce spolupracovat s dalšími institucemi. Neměly by se stát místem masového zábavy, ale měly by být orientovány spíše na zdrženlivou společnost. Důležitá bude i spolupráce s obecní správou, která by takováto zařízení měla trvale dotovat.

Vize finského knihovnictví: knihovny by měly naplňovat kritéria kvality, to znamená, měl by zde pracovat kvalifikovaný personál, který by byl zaměřený jak na tuzemské jazykové skupiny, tak na imigranty.

Samozřejmostí by měly být cílené služby a špičková odbornost, funkční knihovní síť – nejmodernější standardizovaná technologická infrastruktura, rozvoj webových služeb odpovídajících informačním potřebám občanů. Další výzvou je zajištění bezplatných

⁵ GILL, Philips. *Služby veřejných knihoven : směrnice IFLA/UNESCO pro rozvoj*. 1. vyd. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, 2002. ISBN: 80-85851-14-8.

služeb, informační zajištění pro studující. V oblasti veřejné správy by docházelo k dělbě činností mezi místními úřady a státem.⁶

1.4 Knihovny v ČR

Česká republika knihovna má nejhustší síť veřejných knihoven z celé Evropské unie, existuje zde strukturovaná síť cca 6000 knihoven. Knihovny u nás dosahují takové obliby, že je jejich počet téměř shodný s počtem obcí. Na 10 000 obyvatel České republiky připadá 5,1 knihovny, průměr Evropské unie je přitom pouze 1,3 knihovny. Ve všech veřejných knihovnách bylo během roku 2013 registrováno 41,5 milionu výpůjček.⁷ Dnes se jejich služby soustředí na tři vzájemně se prolínající linie: kromě tradičních výpůjčních služeb se jedná o knihovnické online služby a dále služby zaměřující se na vzdělávání, odpočinek a podporu lokálního komunitního života.

Proměna knihoven z pouhých půjčoven knih na živá vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra je dlouhodobým celosvětovým trendem. Tento trend sledují i české knihovny, ale proces proměny je velmi pomalý a naráží na celou řadu limitů. Knihovny mají značný potenciál rozvoje v oblasti neformálního a občanského vzdělávání a současně roste jejich význam při podpoře čtenářské, informačních a digitální gramotnosti jak u dětí a mládeže, tak i u dospělé populace. Značný potenciál má dále rozvoj aktivit orientovaných na specifické skupiny uživatelů, zejména příslušníků menšin a lidí ohrožených sociálním vyloučením. V roce 2014 se v knihovnách uskutečnilo 65 017 kulturních akcí (2 084 872 návštěvníků) a 32 562 vzdělávacích akcí (704 902 návštěvníků) z toho 2 653 akcí z oblasti ICT. Knihovny jsou tradičním a přirozeným centrem sociální inkluze.

V Koncepti rozvoje knihoven ČR na léta 2011 – 2015 včetně internetizace knihoven je stanoven cíl podporovat úlohu knihoven jako přirozených center rozvoje občanských komunit a jejich kreativity:

⁶ Strategie pro evropské knihovny. *Wikisofia* [online]. [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: http://wikisofia.cz/wiki/Strategie_pro_evropsk%C3%A9_knihovny

⁷ Trendy českého knihovnictví: cíle pro rok 2015 a jak jich dosáhnout ; [redakční úprava textu Marek Hejduk]. - 1. vyd. - Praha : Městská knihovna v Praze, 2013. - 12 s.

- *Aktivitami knihoven jako komunitních center podporovat aktivní účast občanů na životě komunity, pomáhat při vytváření místních partnerství a budování komunit.*
- *Vytvářet v knihovnách prostorové podmínky pro komunitní, kulturní a vzdělávací aktivity.*
- *Podporovat knihovny jako informační centra obcí.*
- *Podporovat úlohu knihoven jako součásti infrastruktury kreativních průmyslů i základny pro ně.*
- *Zapojit knihovny do osvěty k udržitelnému rozvoji a environmentální výchově a vzdělávání*
- *Propojovat knihovny s ostatními informačními institucemi a zdroji (Česká centrála cestovního ruchu, turistická informační centra)*
- *Motivovat komunitu v péči o knihovnu.⁸*

Cíle by mělo být dosaženo pomocí programu podpory regionálních funkcí knihoven a v rámci podpory dalších grantových projektů, obcí, či v rámci rozpočtu MK - dotační titul Knihovna 21. století.

Každá knihovna, která poskytuje větší či menší služby i pro neregistrované uživatele však není knihovnou komunitní. *Změníme-li však jen rétoriku a namísto kulturně-výchovných akcí začneme říkat akce komunitní jen proto, že se nám slovo „komunitní dostalo do slovníku, nezískáme novou kvalitu. Změna v komunitní knihovnu je změna paradigmatu.⁹* Komunitní by tedy nemělo znamenat jen to, že knihovna pořádá kulturní a vzdělávací akce, ale především skutečnost, že se dokáže zapojit aktivně do života obce, dokáže zkvalitnit život lidí, může participovat na řešení problémů, které občany či místo trápí, může pomáhat zapojovat občany do veřejného života. Zároveň by měla zůstat nestranná, zachovat si svou neutralitu a důvěryhodnost.

⁸ Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011 - 2015. *Ústřední knihovnická rada* [online]. Ústřední knihovnická rada, 2012 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://ukr.knihovna.cz/koncepce-rozvoje-knihoven-cr-na-leta-2011-2015/>

⁹ JEŽKOVÁ, Zuzana. Krok sun krok ke komunitní knihovně. In: , Víchová, Eva. *Komunity, sítě a spolupráce 20 pohledů pro knihovny*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 8 - 11. ISBN 978-80-210-6115-6.

Podle Lorenze¹⁰ pro rozvoj konkrétní komunity je nutný průzkum jejích potřeb, ke kterému můžeme použít několik způsobů – techniku hodnocení potřeb, komunitní konzultaci, sociální audit či komunitní profil.

Knihovna jako komunitní centrum, vnímaná jako *stále „živý“ měnící se útvar*, který je formován mnoha faktory a mnoha subjekty – od samotných uživatelů, zřizovatele až po tým pracovníků.¹¹

Pokud se zaměříme na závěry vyplývající z výše uvedeného textu, zdá se, že současné veřejné knihovny si musí klást zásadní otázky a pokusit se na ně odpovědět: Pokud chceme v současnosti obstát, co proto musíme učinit? Jaké činnosti a služby můžeme nabídnout tak, aby byly uspokojeny potřeby našich klientů stávajících i budoucích? K tomu bychom se rádi obrátili v následujících kapitolách.

¹⁰ LORENZ, Michal. K potřebám komunity: inspirace teorií pro praxi komunitní knihovny. In: , Víchová, Eva. *Komunity, síť a spolupráce : 20 pohledů pro knihovny*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-6115-6

¹¹ GAJDUŠKOVÁ, Eva. Cesta vsetínské knihovny ke komunitnímu centru. In: , Víchová, Eva. *Komunity, síť a spolupráce : 20 pohledů pro knihovny*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 16 - 18. ISBN 978-80-210-6115-6.

2 Charakteristika města Mšena, historie, specifika

Z teoretických úvah, které jsou popsány v první kapitole, obraťme svou pozornost ke konkrétní situaci Městské knihovny ve Mšeně a pokusíme se v následujících kapitolách zjistit, nakolik tato instituce odráží potřeby svých uživatelů a jak by se dala její činnost dále zaměřit, aby byla i nadále perspektivní. Pokusíme se popsat specifika malého města, jeho historii, charakteristiku.

2.1 Charakteristika města

Mšeno je město dle zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve zn. pozdějších předpisů, je obecním úřadem s přenesenou působností. Vyšším územněsprávním celkem je Středočeský kraj.

- Město Mšeno má tyto místní části: vlastní město Mšeno a části Brusné, Hradsko, Olešno, Ráj, Romanov, Sedlec, Skramouš a Vojtěchov.

2.2 Historie města

Oblast kolem Mšena byla osídlena již v 5. - 6. století n.l. kulturou zemědělských lidí, kteří zde zakládali svá hradiště. Dokládají to četné archeologické nálezy y okolí Mšena, Hradská, Kaniny a Stránky

První dochovaný písemný dokument, který potvrzuje existenci Mšena, tehdy jenom vsi, pochází z roku 1306 a je jím darovací listina Václava III., ve které král věnuje Mšeno Hynkovi Berkovi z Dubé. První zmínku o Mšeně jako o městě (oppidum) najdeme v listině krále Karla IV. z roku 1367, ve které uděluje král Mšenu bezplatné užívání lesů a pozemků v okolí. V té době mělo Mšeno již i vlastní samosprávu, purkmistra a konšely.

Z dob husitských se nedochovaly téměř žádné písemné dokumenty. Obdobím rozkvětu města bylo 16. století, kdy byla Mšenu udělena různá privilegia (privilegium volného nakládání s majetkem, právo jarmareční, právo pivovarnické, svobodné výroby sladu). V této době nastal rozmach řemesel a drobného obchodu.

Velká stagnace městečka nastala v období třicetileté války, kdy bylo Mšeno obléháno a drancováno především švédskými vojsky. Městu se naštěstí vyhnuly epidemie cholery a moru.

V 17. století nastala doba rekatolizace a ztráty některých privilegií. Přesto se Mšeno velmi pomalu vzdmáhalo a v následujícím století v letech 1770-71 se vymanilo z dluhů.

V 19. století se ve Mšeně začal rozvíjet velmi čile společenský život. Působilo zde několik velkých vlastenců, jmenujme například kaplana Václava Krolmuse, lékaře Kampelíka a Háka, Františka Stanislava Huliciuse. Nástup kapitalismu ztěžoval špatná dostupnost Mšena - špatné komunikace a především tradiční a stálý mšenský problém - nedostatek vody. Město investovalo do rozvoje komunikací, byly vystavěny nové silnice do okolních obcí. V roce 1879 byla otevřena železniční trať, která Mšeno spojovala s Mělníkem a Chotětovem.

Po r. 1861 vzniklo ve městě velké množství spolků, zvýšila se kvalita i kvantita kulturního života. V r. 1901 - 02 byla otevřena měšťanská škola pro chlapce a dívky.

Po vzniku republiky v r 1918 se městečko začalo rozvíjet. R. 1918 byla otevřena sokolovna, v roce 1921 byl vyřešen staletí trvající problém s nedostatkem vody - byl zprovozněn skupinový vodovod Mšeno-Sedlec. V roce 1932 bylo postaveno unikátní mšenské koupaliště, ve stylu art deco. Mšeno se stalo rekreační oblastí a oblíbeným prvorepublikovým letoviskem.

10. října 1938 se stalo město pohraničním městem, hranice německé říše se nacházela pouhé čtyři kilometry od Mšena. Několik mšenských občanů zahynulo v koncentračních táborech, mnoho dalších bylo nasazeno v říši na nucené práce. Vznikl odboj, v roce 1945 působila v okolí partyzánská skupina.

Po osvobození odešlo mnoho obyvatel osídlovat pohraničí. Počet obyvatel klesl na 1700(v roce 1939 zde bylo 2500 obyvatel). Po r. 1948 nastalo znárodnování, likvidace řemeslníků a živnostníků. Z průmyslu byla rozšířena pouze sladovna, pekárna a cihelna, Mšeno však zůstalo převážně zemědělsky zaměřené.

Rozvoj města vždy brzdil nedostatek nerostných surovin a vodních toků, proto se zde nerozvinula průmyslová výroba. Ve městě vždy byla tradiční zemědělská výroba.

Největšího rozmachu průmyslové výroby se Mšeno dočkalo pouze v podobě podniku TDV – závodu na výrobu dětských vozidel a s přílivem nových obyvatel. Koncem 90. let došlo k výraznému útlumu výroby a zániku podniku.¹²

2.3 Spolky

Počátky spolkové činnosti ve Mšeně se datují již do první poloviny 19. století. Působil zde především Spolek Romanov, spolek rodáků mšenských, který fungoval až do 50. let 20. stol. Dále vlastivědný měšťanský spolek Slovanská lípa, který ve městě založil první knihovnu a to již v roce 1848. Dále zde existovaly další spolky: Vzdělávací spolek pro Mšeno a okolí, Spolek vojenských vysloužilců, pěvecký spolek Vyšehrad, divadelní ochotnický spolek Mácha (založený již v roce 1804) a mnoho dalších.

V současnosti je tomu nejinak - aktivně zde působí Včelařský spolek pro Mšeno a okolí (založený v roce 1873), Spolek dobrovolných hasičů (založen 1876), Obec baráčníků a Sokol. V roce 2010 byla obnovena činnost Okrašlovacího spolku pro Mšeno a okolí.

Mladší spolky reprezentují například Rybářský spolek Mšeno, Pšovka - okrašlovací spolek Kokořínska, Jawa - moto - ČZ veteran club Mšeno, několik mysliveckých sdružení, místní organizace Svazu chovatelů a Svazu zahrádkářů a cyklistický klub Bike Mšeno.

Ve městě působí i některé neziskové a charitativní organizace, např. Český červený kříž či Diecézní charita Litoměřice.

2.4 Církev

Ve Mšeně působí církev římskokatolická, pod jejíž správu spadá kostel sv. Martina a církev českobratrská evangelická, která spravuje svůj kostel v sousedství Domova seniorů. Především současný evangelický farář má zásluhu na činnosti Klubu seniorů, zajišťuje různé přednášky, koncerty, provádí bohoslužby ve skalách apod.

¹²Historie. *Město Mšeno* [online]. 2016 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: www.mestomseno.cz

2.5 Školy

2.5.1 Základní škola

Budova současné Základní školy ve Mšeně pochází z roku 1928. Do otevření této školy se vyučovalo v málotřídkách v budově tzv. staré školy. Základní kámen nové budovy byl položen 10. října 1926. Stavba trvala necelé dva roky a škola byla slavnostně otevřena v neděli 2. září 1928 pod názvem Masarykova škola ve Mšeně. Žáci ZŠ se účastní mnoha mimoškolních aktivit - z poslední doby můžeme zmínit například spolupráci s Post bellum na projektu Příběhy našich sousedů. Post bellum je organizace, která od roku 2001 vyhledává a nahrává vzpomínky pamětníků klíčových momentů 20. století, dokumentuje příběhy, vypráví je dál, zapojuje žáky a studenty

2.5.2 Mateřská škola

Mateřská škola je dvoutřídní škola s dlouholetou tradicí. Byla založena v roce 1940. V roce 1983 byla postavena nová účelová budova, k níž patří pěkná velká zahrada, zařízená dřevěnými průlezkami, pískovištěm, fotbalovým hřištěm, stolky, židličkami, takže je využívána po celý rok. V lednu 2009 se po rekonstrukci vnitřních prostor stává školou trojtřídní.

2.5.3 Základní umělecká škola

Základní umělecká škola ve Mšeně je nejstarším výtvarným oborem v Čechách. Byla založena v roce 1959. Nejznámější prací školy je poštovní známka, vydaná Československou poštou v roce 1982. Význam podtrhuje i to, že na poštovních známkách byly vydány pouze práce dětí z Terezína a pak tato známka. Účastní se pravidelně Mezinárodní dětské výstavy Lidice, kde vystavují děti ze 75 zemí celého světa a v této soutěži získali žáci velkou kolekci čestných uznání a medailí. Bohatá je exkurzní činnost, slavný je např. pobyt školy na Akademii mramoru v Carrare v Itálii. Zajímavá jsou krajinářská soustředění i studijní pobyty v Národní galerii, pestrá je i výstavní činnost.

2.5.4 Domov seniorů

Ve městě funguje od roku 2004 Domov seniorů s kapacitou 83 míst. Poskytuje následující sociální služby: domov pro seniory, pečovatelskou službu a denní stacionář.

2.6 Analýza města

V následující analýze budou ve stručnosti popsány silné a slabé stránky města Mšena v současnosti.

Silné stránky

Fungující sportovní kluby, hezká příroda, zdravé životní prostředí, dostupné zdravotnictví, školství, nízká kriminalita, železniční a autobusová doprava, nové chodníky, zlepšení vzhledu města, koupaliště, dobrá prodejní síť, plochodrážní stadion, služby – kadeřník, masáže, pohostinství na úrovni, základní umělecká škola, informační zdroje – elektronické, noviny, knihovna, muzeum, pohřební služba, hodně mladých lidí, včelaři mají zpracovanou strategii pro nábor mladých, široká nabídka turisticky zajímavých míst, fungující domov seniorů, sportovní aktivity pro širokou veřejnost, dvě církve, možnosti ubytování, historické památky, dobrý společenský život, cukrárny

Slabé stránky

Chybí pracovní příležitosti, je nedostatek pracovních míst, vysoká nezaměstnanost, vysoké emise z lokálních topenišť, špatná dopravní síť pro dojíždějící za prací, absence bezbariérových míst, nedostatek dětských hřišť, není nabídka pro volný čas neorganizované mládeže, postupné stárnutí populace, neexistence stavebních parcel pro výstavbu nových domů, pokračující devastace domovního fondu, postupný úbytek obyvatelstva (k 31. 12. 2015 bylo ve městě hlášeno 1422 občanů).

3 Městská knihovna

Městská knihovna je zřízena jako součást odboru organizačního a správního Městského úřadu Mšeno. Knihovna je zapsána v evidenci MK pod č. 4800/2003. Knihovna poskytuje služby podle zákona č. 257/2011 Sb.

3.1 Vývoj knihovny

Město mělo jednu z prvních veřejných knihoven na Mělnicku. Knihovna Slovanské lípy z r. 1848 však brzy zanikla. Podruhé byla otevřena v r. 1880 a už za 10 let svého života měla přes 1 100 svazků a mnoho čtenářů ve městě a okolí. V roce 1903 byla ustanovena „Vzdělávací rada“ (později Vzdělávací sbor pro Mšeno a okolí), která v roce 1907 zřídila kočovnou knihovnu K. H. Borovského o 50 svazcích a zajížděla s ní do blízkých poněmčených obcí. Sbor rozšiřoval především české knihy a lidové kalendáře „Havlíček“ a „Palacký“.¹³

Sídlo knihovny se několikrát měnilo, až nakonec instituce zakotvila na městské radnici.

3.2 Současnost

Knihovna je situována v přízemí budovy radnice na hlavním mšenském náměstí. Její umístění přímo v centru města v blízkosti místních obchodů, pošty, zdravotního střediska, zastávek autobusů a v docházkové vzdálenosti cca 10 minut pěší chůze od vlakového nádraží se jeví uspokojivé. Toto uspořádání má však svá úskalí – do budovy neexistuje bezbariérový přístup – tato situace je téměř neřešitelná, vzhled radnice a její uspořádání ovlivňuje fakt, že je památkově chráněnou budovou, tudíž úpravy by byly nežádoucí z pohledu památkové péče. Zde se v praxi projevuje střet rigidního úhlu pohledu odboru památkové péče versus požadavek na rozvoj komunitního centra v reáliích 21 století. Mnozí návštěvníci knihovny jsou tímto limitováni – podíváme-li se na skladbu registrovaných uživatelů, pak dle statistiky v r 2015 je ve věku 60 až 80 let a více 26,04 %

¹³ ČERVENKA, Karel. *Památky města Mšena*. V Praze: K. Červenka, 1878. 143 s.

¹⁴. Mnoho čtenářů knihovny je z řad obyvatel místního Domova senior, proto byla knihovnou zavedena donášková služba a funguje i spolupráce s personálem Domova seniorů, který ochotně chodí vybírat požadované knihy pro imobilní klienty.

3.2.1 Uspořádání knihovny

Knihovna se rozkládá ve dvou přízemních místnostech městské radnice. Vstupní větší místnost slouží jako oddělení pro dospělé a pro návštěvníky veřejného internetu. Navazující menší místnost slouží dětskému oddělení, kde se konají besedy pro děti a pro Klub seniorů. Celková plocha knihovny určená pro uživatele činí necelých 70 metrů čtverečních.

Otevírací doba knihovny:

pondělí, středa	8:00 - 11:30	12:30 - 17:00
Čtvrtek	8:00 - 11:30	12:30 - 15:00

Teoretická doporučená hodnota počtu provozních hodin pro veřejnost pro obce s počtem obyvatel mezi 1001 až 3000 činí 15 až 23 hodin. V praxi je ovšem knihovna přístupná pro veřejnost celý týden, stejně jako veškeré odbory Městského úřadu. Není to zcela ideální a šťastné řešení, obzvláště v momentě, když je například nutné se věnovat katalogizaci nebo se soustředit na přípravu besed a podobně. Zároveň ale tato dostupnost odpovídá požadavkům ze strany veřejnosti.

Knihovna nabízí výpůjční služby, meziknihovní výpůjční službu, bibliografické služby, každé první úterý v měsíci funguje rozvážková služba pro imobilní občany.

¹⁴

Údaje převzaté z interních materiálů knihovny

3.2.2 Vybavení

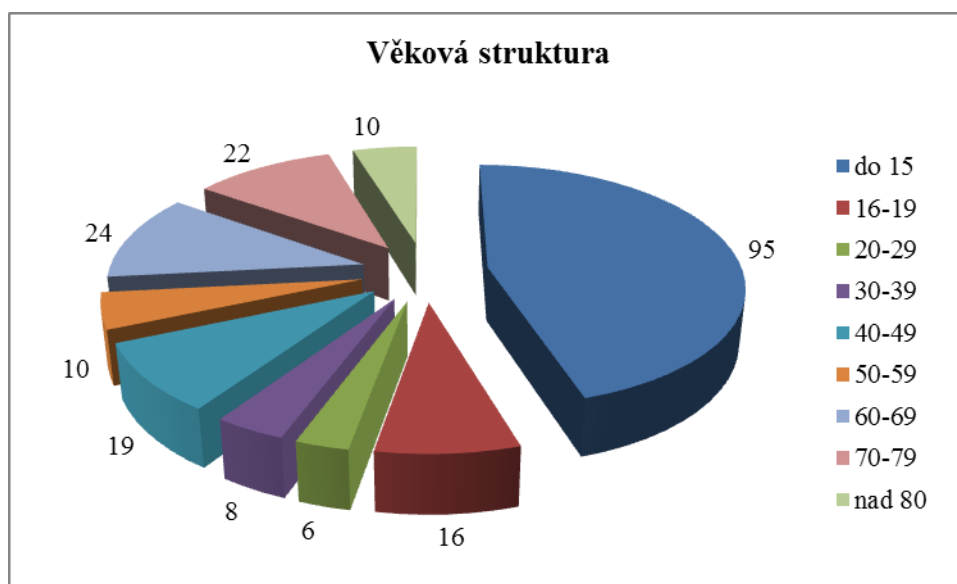
V knihovně jsou návštěvníkům k dispozici dva počítače s přístupem na internet, v r. 2011 opět z grantu vybaveno jedno místo novým počítačem. Umístění těchto počítačů vzhledem ke stísněným prostorám je dalším problematickým místem v půjčovně omezujícím návštěvníky knihovny. Stejně tak počet studijních míst, dle standardů pro dobrou knihovnu je pro obec velikosti Mšena doporučená hodnota 9 až 10 studijních míst, ovšem praxe je taková, že v místnosti, kde se nachází dětské oddělení je k dispozici pouze šest míst.

Od roku 2000 je zaveden systém Clavius se základními moduly - akvizice a katalogizace, výpůjční protokol, statistika a OPAC. V roce 2011 se nám podařilo získat grant z VISK-3 a rozšířit systém o modul revize a evidence periodik.

3.3 Statistika za rok 2015

Počet registrovaných čtenářů v roce 2015 dosáhl počtu 215, což činí 10,75 % z celkového počtu obyvatel města. Z tohoto počtu bylo 95 čtenářů ve věku do patnácti let. Do knihovny jezdí i lidé ze širšího okolí a v letní sezóně přibudou čtenáři z řad chalupářů a chatařů.

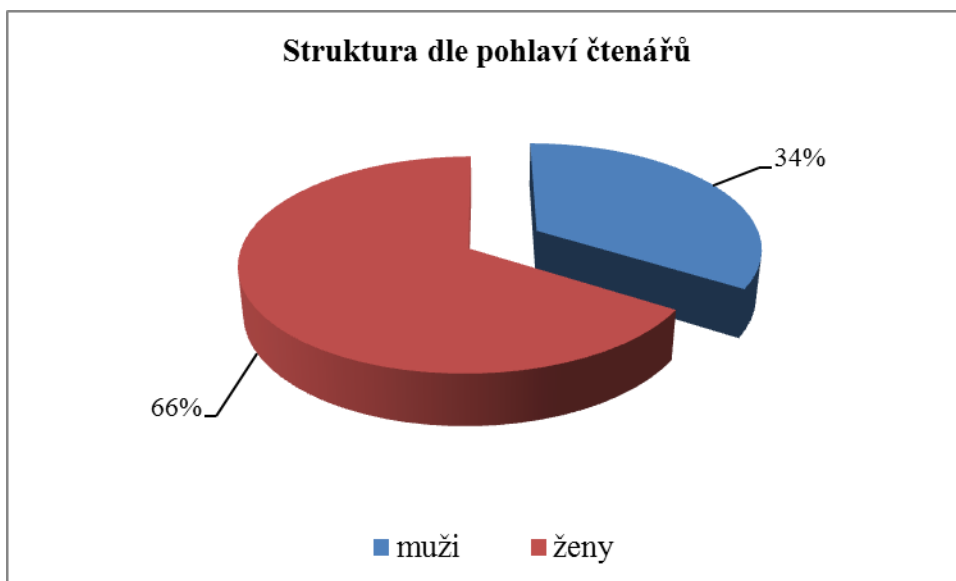
Pohled na věkovou strukturu a je zřejmý z následujícího grafu.

Graf 1 Struktura čtenářů dle věku ¹⁵

¹⁵ Údaje převzaté z interních materiálů knihovny

Strukturu čtenářské základny z pohledu pohlaví udává následující graf.

Graf 2 Struktura čtenářů dle pohlaví ¹⁶

3.3.1 Knihovní fond

Počet výpůjček v roce 2015 činil 6 942 knih a 542 čísel časopisů. Bylo vyřízeno 152 rezervací a 45 požadavků na MVS. Počet návštěvníků v knihovně - 2395, 728 uživatelů internetu. Ve fondu knihovny bylo k 31.12.2015 11790 knihovních jednotek. Knihovna zpřístupňuje fondy, které odpovídají zájmům všech věkových vrstev. Fondy městské knihovny jsou rozmanité, se zastoupením převážně beletrie a dětské literatury. Pokud má uživatel zájem o specializovanou naučnou publikaci, pak využíváme služeb meziknihovní výpůjční služby, především spolupracujeme se Středočeskou vědeckou knihovnou v Kladně. Zároveň je k dispozici několik výměnných souborů naučné literatury, poskytnuté Knihovnou města Mladá Boleslav, která je i naším metodickým vedením.

Opět dle Standardu pro dobrou knihovnu¹⁷ by knihovna měla mít ve volném výběru 75 % knihovních jednotek, v knihovně Mšeno je to 100 % z důvodu neexistence skladovacích prostor.

¹⁶ Údaje převzaté z interních materiálů knihovny

¹⁷ Standard pro dobrou knihovnu: metodický pokyn Ministerstva kultury k ymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb. 2.vyd. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut, 2013. ISBN 9788070506288.

Přírůstky do fondu jsou vybírány osobně na základě požadavků a přání čtenářů, na základě informací o nově vycházejících knihách, inspiraci nacházíme i na knižních veletrzích. Účastníme se také projektu Česká knihovna, což je projekt Ministerstva kultury podporující nákup nekomerčních titulů uměleckých děl české literatury, české ilustrované beletrie pro děti a mládež, děl literární vědy, kritiky a věd příbuzných pro veřejné profesionální a vybrané vysokoškolské knihovny.

Každý rok přibude průměrně 400 nových knih. V takto sestavené a aktualizované nabídce knih si vybere opravdu každý, což potvrzuje zpětná reakce a kladné hodnocení čtenářů. Ve složení knihovního fondu je nutno zohlednit rozvrstvení a požadavky čtenářů.

3.3.2 Rozpočet

Rozpočet na knihovnu je tradičně zakomponovaný do rozpočtu fungování městského úřadu, částka pokryje nákup knih, periodik i výdaje na pořádané akce (Pasování na čtenáře, odměny pro děti, přednášky a semináře apod.). Nedochází ke škrtům, rozpočet je dostačující pro zajištění chodu, z hlediska možného rozvoje je však více než nedostatečný. Toto tvrzení dokresluje zejména fakt, že veškeré besedy probíhají v knihovně a jsou realizovány v dětském oddělení, kde je možné rozmístit židle v maximálním počtu celkovém dvaceti míst, což je na hranici únosnosti vzhledem ke stísněnosti prostor. Taktéž v případě besed se školáky je kapacita prostor nedostatečná a velice to znesnadňuje jakoukoli další aktivitu, jako jsou např. soutěže, interaktivní hry, výtvarné aktivity, kreativní hry, multimediální projekce apod.

V případě přednášek pořádaných pro Klub seniorů, jedná se zejména o besedy s promítáním prezentací, jsou prostory pro uvedenou kategorii návštěvníků, která tvoří významnou část klientů knihovny, velice stísněné a limitující.

3.4 Akce knihovny

Pro knihovnu je naprosto klíčová práce s dětmi. Díky výborné spolupráci s vedením všech tří škol ve Mšeně se daří podporovat čtenářskou gramotnost již od útlého věku.

3.4.1 *Spolupráce s Mateřskou školou*

Děti všech tříd se zúčastní úvodních knihovnických lekcí, seznámí se s knihovnou, probíhá čtení pohádek. Každoročně v červnu se knihovna účastní spolu s dětmi a učitelkami mateřské školy výletu na hrad Houska, kde je na programu večerní program na nádvoří a pak přespání v hradním sále.

3.4.2 *Spolupráce se základní školou*

Tato spolupráce již vyžaduje větší nároky pro knihovníka – je nutné si na každou besedu vypracovat scénář, zakomponovat případně nějakou hru či test, tak aby to bylo pro děti zajímavé a poučné. Besedy či lekce jsou připravovány vždy po dohodě s učiteli v návaznosti na probíranou látku. Každý rok proběhne 20 až 30 besed, v roce 2015 bylo připraveno 20 besed, kterých se účastnilo 385 dětí. Témata měla široký záběr – od bájí a pověstí, příběhů s dětským hrdinou, to byly lekce především pro 1. stupeň, až po fantasy a young adult pro stupeň druhý. V rámci regionu jsou častým tématem místní pověsti z Kokořínska, či osobnost Eduarda Štorcha, který zde nedaleko od Mšena pobýval a tvořil. Místní základní škola je také aktivně zapojena do akce Čtení pomáhá. Ve spolupráci s knihovnou a s místním farářem církve českobratrské evangelické žáci ZŠ aktivně spolupracují s nadací Post Bellum a Paměť národa na projektu Příběhy našich sousedů. Post Bellum je organizace, která od roku 2001 vyhledává a nahrává vzpomínky pamětníků klíčových momentů 20. století, dokumentuje příběhy, vypráví je dál, zapojuje žáky a studenty.

Knihovna se účastní celorepublikové akce „Noc s Andersenem“, Den pro dětskou knihu, pořádá akce k Březnu – měsíci čtenářů.

Každý rok v červnu probíhá oblíbená akce „Pasování prvňáčků na rytíře řádu čtenářského“, kdy jsou děti z prvních tříd v obřadní síni radnice obřadním mečem slavnostně pasovány na čtenáře. Jako dárek vždy získávají registraci do knihovny na rok zdarma (dar města Mšena) a pochopitelně hezkou knihu, což je další motivace, jak dostat děti do knihovny. Celý obřad je oblíbený jak u dětí, tak i u jejich rodinných příslušníků.

Dále knihovna pořádá soutěž „Čtenářská liga“ na podporu čtení. Děti jsou bodovány za výpůjčky, za plnění různých doplňkových úkolů, hlavní výhrou je pochopitelně krásná kniha. Ve spolupráci s učitelským sborem je vždy vytipována jedna třída z prvního stupně, která potom celý školní rok dochází do knihovny pravidelně jednou či dvakrát měsíčně, zpracovává zde čtenářské deníky a na základě doporučené literatury jsou zpracovány tematické lekce, kdy se děti zabaví hrami, luští zábavné testy či hrají čtenářské kostky. U dětí prvního stupně jsou velmi oblíbené knihy Roalda Dahla, tudíž knihovna připravuje besedy na motivy jeho knih.

3.4.3 Spolupráce se ZUŠ

Se Základní uměleckou školou, což je instituce, která má ve Mšeně velmi dlouhou tradici a za sebou spoustu úspěchů v různých soutěžích, vyhlašujeme výtvarné soutěže – v loňském roce to byla soutěž „Skřítek Knihovniček“ (vítězem se stala zcela zaslouženě místní MŠ).

3.4.4 Spolupráce se seniory

Místní Domov seniorů je velice aktivní v pořádání různých kulturních akcí pro seniory, ať již jsou to různé zájezdy do divadel, tak i v účinkování umělců přímo v Domov seniorů a ve spolupráci s knihovnou pořádá kulturně-vzdělávací akce. Jedná se o pořádání besed v Domově seniorů – na vybrané téma vždy v rozsahu 30 – 40 minut, téma si vyberou vždy klienti, záběr je tudíž široký od cestopisných témat po například vesnický román. Díky obětavému personálu se pořádají akce a přednášky přímo v knihovně i pro nechodící seniory a je tak možné zajistit seznámení přímo s knihovnou vždy nejméně deseti až patnácti klientům na vozíčkách. Jedná se velmi příjemné setkání s lidmi, kteří se stále zajímají o okolní dění a návštěva knihovny se pro ně stává určitým obohacením. Dále probíhají besedy pro Klub seniorů, který funguje pod záštitou Čs. církve evangelické, které se konají buď na evangelické faře či v prostorách knihovny. Témata, která byla prezentována např. vícedílné Toulky Prahou, Osobnosti Mělnicka, Karel Hynek. Mácha a jeho cesty, Templáři v Čechách.

3.5 *Kulturní akce ve městě*

Pracovnice knihovny se jako člen kulturní a školské komise se každoročně podílí na sestavování plánu akcí na daný rok, přípravě rozpočtu na akce, které schvaluje Rada města.

4 SWOT analýza

SWOT analýza je metoda, jejíž pomocí je možno identifikovat silné (ang: Strengths) a slabé (ang: Weaknesses) stránky, příležitosti (ang: Opportunities) a hrozby (ang: Threats), spojené s určitým projektem, typem podnikání, podnikatelským záměrem, politikou (ve smyslu opatření) apod.

Základ metody spočívá v klasifikaci a ohodnocení jednotlivých faktorů, které jsou rozděleny do 4 výše uvedených základních skupin. Vzájemnou interakcí faktorů silných a slabých stránek na jedné straně vůči příležitostem a nebezpečím na straně druhé lze získat nové kvalitativní informace, které charakterizují a hodnotí úroveň jejich vzájemného střetu.¹⁸

¹⁸ SWOT. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 2006 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/SWOT>

SWOT analýza:

	POMOCNÉ (k dosažení cíle)	ŠKODLIVÉ (k dosažení cíle)
VNITŘNÍ (atributy organizace)	STRENGTHS (silné stránky) •	WEAKNESSES (slabé stránky) •
VNĚJŠÍ (atributy prostředí)	OPPORTUNITIES (příležitosti) •	THREATS (hrozby) •

4.1 SWOT analýza knihovny

Silné stránky

- umístění v centru města
- spolupráce s dětmi
- spolupráce se seniory
- rozpočet na nákup knih
- znalost místního prostředí
- spolupráce se spolky
- podpora kulturního života ve městě
- kladné hodnocení z řad občanů
- uspokojivá návštěvnost pořádaných akcí

Slabé stránky

- Dispoziční řešení dospělé a dětské části knihovny, omezené možnosti expanze prostor
- Omezené a částečně chybějící prostory pro archivaci knihovního fondu

- zastaralý mobiliář
- chybějící bezbariérový vstup, nutnost odstranění fyzických bariér
- chybějící nízkoprahové centrum pro neorganizovanou dospívající mládež
- finance na přeměnu knihovny v komunitní centrum
- v současné době neexistující prostory v majetku města, kde by bylo možné vybudovat centrum

Příležitosti

- Vzhledem k potenciálu spádové oblasti dané základní školou a z toho pramenícímu výrazně pozitivnímu ukazateli poměru dětského čtenáře k celkovému počtu registrovaných čtenářů knihovny.
- Využití programů a akcí zaměřených na dětského čtenáře se snahou nabídnout atraktivní tituly a zajistit tak zvýšení průměrné výpůjčky u dětských čtenářů, jinými slovy vyvolat potřebu, touhu více číst a vzdělávat se
- Spolupráce se seniory, možnost setkávání, možnosti dalšího vzdělávání (informační gramotnost apod.)
- Posílení další spolupráce s místními institucemi a spolky

Rizika

- Způsob financování v kontextu celospolečenského trendu nenavyšování (faktického snižování) objemu finančních prostředků určených pro sektor vzdělávání, kultury, knihovnictví

5 Plány na další komunitní práci

V předešlé kapitole byly popsány slabé a silné stránky práce a fungování knihovny, na základě kterých se pokusíme o návrh možného řešení přeměny této instituce v komunitní centrum. Cílem je zvyšování kvality života města, to ovšem vyžaduje aktivní podporu města Mšena při realizaci tohoto úkolu. Požadavek na vybudování centra pro setkávání a pro různé kulturní činnosti vzešel i z řad občanů při veřejných setkáních, jak je popsáno v následující podkapitole.

5.1 Město Mšeno - „projekt zdravé město“

Město Mšeno je zapojeno do projektu Mšeno – zdravé město, což je program pro aktivitu města v mezinárodním „Projektu zdravé město“ a mezinárodním programu místní agenda 21(MA 21).

MA 21 je programem konkrétních obcí, měst, regionů, který zavádí principy trvale udržitelného rozvoje do praxe při zohledňování místních problémů. Je tvořen za účasti a ve spolupráci s občany a organizacemi a jeho cílem je zajištění dlouhodobě vysoké kvality života a životního prostředí na daném místě. Zapojování občanů probíhá formou kulatých stolů, kdy vedení města projednává nějaký problém přímo s obyvateli města, například budoucnost skládky ve Mšeně, obnova historických cest, kanalizace apod. Jednou ročně proběhne setkání nazvané Desatero problémů města Mšena, ve které je během tohoto fóra definováno deset nejpálčivějších problémů, které občany zajímá.

Seznam oblastí:

- A. Úřad a občan.
- B. Životní prostředí.
- C. Doprava, místní ekonomika, podnikání a tradice.
- D. Vzdělávání, kultura, sport a volnočasové aktivity.
- E. Sociální a zdravotní služby, zdravý životní styl.

Nejzávažnější problémy města Mšena vzešlé z Desatera problémů 2015, které se konalo 19. 10. 2015:

Název problému:

1. Klub pro mládež (stolní fotbal, preventivní semináře, kroužky, otevřeno do večerních hodin a o víkendech)
2. Obnovit cestu Šibenec – Velký Újezd
3. Vyřešit zásobování rybníků v územním obvodu města (zadržování vody v krajině)
4. Veřejná psí louka (cvičiště s překážkami) – konec louky u Debře
5. Startovací byty pro mladé
6. Větší prostory pro knihovnu
7. IZS – Pokus o zřízení Rychlé zdravotnické služby

8. Přístřešek na autobusové zastávce na náměstí
9. Vymezení prostoru pro tržní prodej
10. Kulturní akce (koncerty pro mládež, diskotéky, výlety, apod.)

Jak je z předchozího přehledu patrné, knihovny se dotýká přímo bod 6. požadavek na větší prostory pro knihovnu. Pokud bychom chtěli uvažovat o knihovně jako o komunitním centru, které bude sloužit širokému spektru návštěvníků, pak se jí dotýká i bod 1 s požadavkem na prostory pro klub mládeže a částečně i bod 10. - pořádání kulturních akcí pro mládež.¹⁹

5.2 Projekt nového komunitního centra

Základním úkolem při návrhu nově koncipovaného komunitního centra je vyřešení problému dispozičního. Zde je nejprve nutné vytvořit ve spolupráci s kulturní komisí návrh, který by popsal a řešil problematiku nalezení prostor pro komunitní knihovnu. V realitách města se nabízejí možné varianty:

- Využití stávajících prostor po přesunu lékařských ambulancí
- Revitalizace a rozšíření stávajících prostor knihovny s expandováním do prostor informačního centra a následně do prostor využívaných jako skladovací prostory městského úřadu
- Úpravu prostor uvolněných společnostmi Vodovody a kanalizace Kladno-Mělník

Jednotlivé varianty jsou seřazeny vzestupně dle finanční náročnosti na úpravu a humanizaci navržených prostor.

Cíle projektu pro jednotlivé varianty by obsahoval nejen dispoziční řešení komunitního knihovny, ale řešil by v plné šíři obsah činností zde provozovaných. Jedná se zejména o kulturní a volnočasové aktivity, přednáškovou činnost zejména v návaznosti na

¹⁹Místní agenda 21. *Město Mšeno* [online]. 2016 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://www.mestomseno.cz/index.php?cmd=page&id=2714&lang=cs>

besedy s žáky místních škol při plném využití veškerých možností, které nabízejí moderní technologie (různé interaktivní programy apod.).

Nové koncipované centrum by spojovalo knihovnu, která by tímto získala vlastní technické zázemí pro půjčovnu i sklad (jejichž absence se stává palčivým problémem), s prostory pro volnočasové aktivity. Zároveň by zde byl vytvořen dostatečný prostor pro studovnu s přístupem k internetu a došlo by k integraci stávajícího Informačního centra, které se nachází ve velmi stísněných prostorách na mšenské radnici. Tím by bylo možné zajistit propojení kulturně vzdělávací oblasti s oblastí informační nejen pro obyvatele obce, ale i návštěvníků Kokořínska, kterým rok od roku přibývá. Vzhledem k věkové struktuře klientů by byl kladen důraz na nabídku aktivit pro dvě dominantní věkové kategorie – do 15 let a nad 60, jak je zřejmé z následujícího grafu.

Graf 3 Specifická struktura čtenářů ²⁰

Nově by zde byl též provozován klub pro mládež, kde by bylo možné provozovat různé aktivity z oblasti vzdělávání a kultury. Bylo by zde možné pořádat výtvarné dílny, vznikl by prostor pro pořádání výstav, který městu velice chybí. Výstavy obvykle probíhají v obřadní síni radnice, ovšem tyto prostory jsou více než nevhodné, pochopitelně zde probíhají svatby a tak často dochází k odinstalování obrazů či fotografií a jejich následné znovu instalaci.

²⁰ Údaje převzaté z interních materiálů knihovny

Součástí komunitní knihovny by byla poradna pro sociálně slabší a nezaměstnané v mladistvém věku, protože město, vzhledem k svému umístění mimo průmyslové aglomerace, neposkytuje dostatečné množství pracovních příležitostí pro mladistvé, kterým chybí výrazná ochota mobility za prací, která je zde čím dál více zřetelná. V rámci nabídky vzdělávacích a osvětových akcí speciálně pro tuto věkovou kategorii, jako je například finanční gramotnost, by měla vést k postupnému zvyšování dovedností a zvýšení šancí uplatnit se na trhu práce

Nutnou podmínkou pro implementační fázi projektu komunitní knihovny je projednání a schválení zastupitelstvem města, odsouhlasení jedné z variant a sestavení rozpočtu pro vlastní projekt.

Realizace navržených cílů, jejich rozsah, je jednak závislý na množství finančních prostředků alokovaných zřizovatelem (tedy města), tak i realizaci různých grantů a dalších zdrojů (sponzorské dary). Od roku 2014 je možno využívat podpůrné dotační programy Ministerstva kultury ČR, pro knihovny především dotační titul Knihovna 21. století, který podporuje práci s národnostními menšinami, integraci cizinců, všeobecnou dostupnost knihovnických služeb pro občany se zdravotním postižením, kulturní, výchovnou a vzdělávací činnost či dobrovolnictví v knihovnách.²¹

5.2.1 *Výhled do budoucnosti*

Musíme zvážit i variantu, že k vybudování nového centra nedojde z finančních důvodů. Budeme se tedy muset zaměřit na rozvíjení a posílení další činnosti ve stávajících prostorách a hledat případné kompromisy.

V plánech a výhledech na další činnost je nutné zohlednit specifika oblasti. Jde zejména o to, že musí vycházet z daných specifík města, tedy vzít v úvahu jeho polohu v severní oblasti Středočeského kraje ve vzdálenosti od větších měst, v tomto případě 20 km od Mělníka a 30 km od Mladé Boleslavi. Dále jeho spíše zemědělský charakter, stále klesající počet obyvatel, postupné zvyšování věkového průměru a zaměřit se na skupiny obyvatel, pro které by se knihovna měla stát nepostradatelnou institucí.

²¹ Trendy českého knihovnictví: cíle pro rok 2015 a jak jich dosáhnout ; [redakční úprava textu Marek Hejduk]. - 1. vyd. - Praha : Městská knihovna v Praze, 2013. - 12 s.

Opuštěný cíp Středočeského kraje má ovšem velký potenciál v turistickém ruchu. A přesně na tomto konceptu by měla knihovna také participovat – využít faktu, že je Mšeno branou do turisticky velmi vytěžované oblasti – Kokořínsko a Máchův kraj a působit jako informační centrum, pokud možno celoročně. Stávající infocentrum funguje každodenně jen v letních měsících a v červnu a září o víkendech, což se ukazuje jako nedostatečné řešení.

Knihovna by měla klást důraz na skutečnost, aby byla vnímána jako otevřené kulturní, informační a komunitní centrum, které bude přijímáno obyvateli města v širokém spektru, nikoli jen stálými uživateli knihovny. Je nutné, aby nově koncipovaná knihovna využila faktu, že roste význam vzdělávání a vycházet tomuto trendu vstříc., vzdělávacími kurzy.

Vzhledem k demografickému rozložení věku obyvatel jsou hlavními potenciálními klienty nové knihovny věkové kategorie 7-15 (potenciál spádové oblasti Mšena velká základní škola s počtem 400 žáků) Dále věková kategorie 60+ (Domov seniorů s počtem 120 klientů). Pro takto definované skupiny čtenářů je nutno adekvátně koncipovat vzdělávací semináře, besedy, přednášky s důrazem na moderní pojetí audiovizuální a interaktivní technologie.

Etnické komunity se v našem městě nevyskytují – romská zde není zastoupena vůbec, děti vietnamských obchodníků jsou začleněny do místní školy. Velkým problémem je nedostatečné vybavení knihovny pro osoby Pro občany s nějakým postižením není knihovna bohužel vybavena, což cítíme jako velký problém.

Tradičně velmi kladně jsou přijímány akce, na kterých vystupují místní děti – např. Rozsvěcení vánočního stromu spojeného se zpíváním koled a vánočním jarmarkem, koncerty hudebního oddělení Základní umělecké školy i výstavy jejího výtvarného oddělení.

Je třeba zajistit, aby nová koncepce podporovala další možnou funkci komunitní knihovny – posilování povědomí o daném regionu. Ve Mšeně by bylo možné stavět na osobnosti prof. Josefa Ladislava Píče, Augustina Heřmana, či místní velmi aktivní osobnosti Josefa Václava Cinibulka. Dalšími jmény ,která jsou se Mšenem spjata, jsou například. Václav Krolmus či Karel Hynek. Mácha Objevování místních kulturních a

historických osobností nebo zajímavostí může podpořit zájem občanů o dané místo i jejich chuť se o místo starat.

Knihovna ve spolupráci s kulturní a školskou komisí a s radními, odpovědnými za oblast sociálních věcí a kultury a vzdělávání bude pokračovat v tradičních aktivitách, které jsou těmito subjekty zajišťovány. Ovšem otevírá se zde prostor pro inovativní přístupy k jednotlivým komunitám, máme-li na mysli děti a seniory jako hlavní cílové skupiny, na které se bude činnost knihovny zaměřovat.

Práce s dětmi probíhá na několika úrovních. Je to spolupráce s Rodinným centrem, založeným v loňském roce, které sdružuje rodiče s nejmenšími dětmi. Zajišťujeme jim propagaci akcí (bazárky, různé výstavy ručních prací, výlety do okolí), probíhají i akce přímo v knihovně – především čtení pohádek. Členové Rodinného centra jsou také cennými spolupracovníky při pořádání jarmarků apod. Naskýtá se možnost vyhradit jeden den dopoledne v týdnu v knihovně určený přímo pro maminky a tatínky s dětmi a pořádat společné čtení knížek.

Spolupráce se školami, jak byla popsána výše, funguje ke spokojenosti obou stran. Děti jsou oceňovány besedy, které mají určitou nadhodnotu ve formě nějaké hry, soutěže, kvízů. Spolupracujeme i se studenty středních škol při získávání materiálů k maturitním zkouškám. Zde by se další plány mohly rozvinout do většího záběru, cítíme určité limity ve spolupráci s většími dětmi. V budoucnosti bychom rádi oslovili i starší žáky, pro které není četba prioritou a přiblížili jim současnou knižní produkci, určenou pro jejich kategorii tzv. young adult prostřednictvím sociálních sítí, především Facebooku.

Spolupráce se ZUŠ spočívá především v pořádání výstav dětí, které zde studují výtvarný obor, děti z hudebních oborů zas vystupují na koncertech., s jejichž organizací knihovna vypomáhá. Další možná výzva pro knihovnu – zajistit adekvátní prostory pro koncerty, v úvahu připadá kromě sálu radnice například prostor na městském koupališti, či po svolení katolické církve pořádání koncertů v místním kostele sv. Martina.

Skupinu seniorů můžeme také rozlišit na několik podskupin. Za prvé je to skupina aktivních občanů, kteří byť v důchodovém věku, si chodí vypůjčovat knihy a účastní se i různých akcí. Další podskupinou jsou senioři, kteří mají zájem o Internet a docházejí do knihovny pro získání informací či kvůli komunikaci se vzdálenou rodinou. Další skupinou

jsou klienti místního Domova seniorů, kterým připravujeme požadované knihy a donášíme buď osobně či zasíláme prostřednictvím tamního personálu. V úvahu by mohly přicházet i vzdělávací aktivity zaměřené na práci s informačními technologiemi, na otázky duševního a fyzického zdraví a na univerzity třetího věku (to ve spolupráci s Domovem seniorů).

Knihovna by se mohla podílet na uskutečňování aktivit, jejichž cílem by bylo vytváření sociálních kontaktů. Senioři často trpí samotou a určitým sociálním vyčleněním, protože je pro ně složitější se začlenit do nějakého kolektivu. Jednou z možností je zapojit je například do dobrovolnické činnosti.

Spolupráce není vyloučena ani s místními spolky, jmenujme TJ Sokol, který poskytuje velkorysé prostory místní sokolovny pro různá divadelní představení a pochopitelně též pro plesy.

Okrašlovací spolek pro Mšeno a okolí – velmi aktivní uskupení, které má za sebou, za krátkou dobu svého trvání, mnoho úspěšných akcí, jmenujme například obnovování lesního divadla v lesoparku Debř ve Mšeně, pořádání výstav starých fotografií města, recesistické procházky v dobovém oblečení (pod názvem Časem zpět o sto let), obnovování povědomí o mšenských osobnostech, zde je v rámci rozšíření činnosti knihovny možná spolupráce na společných projektech, jmenujme například pořádání besed a přednášek historiků z Regionálního muzea Mělník, či odborníků z Chráněné krajinné oblasti Kokořínsko – Máchův kraj, do jejichž působnosti část města spadá.

Dalším oblastí, kde by byla vhodná společná kooperace mezi knihovnou, městským úřadem a spolky je pořádání akce Oživé náměstí. Jedná se kulturní akci na nově revitalizovaném náměstí ve Mšeně, spojené s koncertem pod širým nebem a popřípadě jarmarkem. V rámci jarmarku se představují především prodejci z místního okolí se svými výrobky a výpěstky, na knihovnu přitom obvykle připadá organizační zajištění této části akce.

Veškeré zde předložené návrhy jsou zcela závislé od projednání a schválení zastupitelstvem města.

6 Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se věnovala tématu možné přeměny tradiční městské knihovny ve Mšeně na komunitní centrum. V práci bylo popsáno fungování knihovny v současnosti, s možným výhledem a plány do budoucnosti, které by transformovaly tradiční malou knihovnu v centrum, které by bylo přínosem pro všechny komunity města. Tak, jak se mění náhled na fungování knihoven ve světě i v České republice, tak i v knihovně našeho městečka je změna nutností pro to, aby si knihovna byla schopna obhájit svou existenci v současném digitálním věku.

Snažila jsem se vystihnout charakteristiku malého města, které leží na okraji Středočeského kraje a je limitováno různými faktory, jako je vzdálenost od větších měst, nedostatek pracovních příležitostí, stárnutí populace apod. Všechny tyto faktory pak vytváří určité specifické rysy města, které bude nutné při plánování další činnosti knihovny zohlednit.

Knihovna, ač rozsahem malá, je nezbytnou součástí osvětové a kulturní činnosti v rámci mikroregionu. Zaujímá důležité místo ve vzdělávacím procesu místních škol. Podíl knihovny při plánování a realizaci kulturních akcí je v současnosti podstatný, podílím se na organizování akcí typu Dětský den, Rozsvěcení vánočního stromu s jarmarkem jako jeden z hlavních organizátorů, vypomáhám při realizaci výstav, koncertů, zájezdů do divadel.

Zamyslela jsem se nad možnou proměnou obyčejné malé knihovny ve skutečně fungující komunitní knihovnu či centrum, které by bylo přístupné všem komunitám obce, s přihlédnutím k analýze silných a slabých stránek fungování knihovny. V rámci projektu bych se ráda pokusila realizovat její postupný přerod z tradiční instituce v komunitní centrum, které bude zajišťovat kulturní, vzdělávací a sociální potřeby místních obyvatel, spolků apod. s využitím moderních technologií a postupů včetně sociálních sítí. Realizací dílčích cílů projektu je pokusit se rozšířit současné zapojení knihovny v pořádání celorepublikových akcí, jako je např. Noc s Andersenem, Celé Česko čte dětem, o akce místního dopadu, které by byly spojené s historií či různými zajímavostmi našeho regionu.

Na základě všech zjištěných faktů se s výsledkem své práce budu snažit seznámit vedení města a projednat ho s ním, zasadit se o prosazení projektu a získání nových, tolik potřebných prostor pro činnost knihovny, která by se časem mohla stát knihovnou

komunitní. Na základě nově získaných znalostí během vysokoškolského studia se intenzivně zaměřím na marketing spojený s projektem, důraz bude kladen nejen směrem k vedení města, ale i směrem k široké čtenářské obci s cílem získat je pro navrženou změnu a sekundárně tím tak vytvořit nepřímý tlak na municipalitu.

Příznivá odezva ze strany uživatelů knihovny je motivujícím faktorem pro další práci, kterou, jak doufám, budu dělat dále s nasazením a s chutí při prosazování projektu.

7 Seznam použité literatury:

ČERVENKA, Karel. *Památky města Mšena*. V Praze: K. Červenka, 1878. 143 s.

ČESKO. Zákon č. 257 ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). In: Sbírká zákonů České republiky. 2001, částka 98, s. 5683-5688. ISSN 1211- 1244.

Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2001/sb098- 01.p>

Dostupné také z: <http://k21.fpf.slu.cz/wp-content/uploads/2012/09/Sbornik-K21-2012.pdf>.

FOBEROVÁ, Libuše a BLÁHOVÁ, Drahomíra. Mapa možných budoucností veřejných knihoven. *Konference Kniha ve 21. století: téma "Budoucnost knihoven - trendy a směry", 15. - 16. února 2012*. Opava: Slezská univerzita, 2012. s. 20-30. ISBN 978-80-7365-335-4.

GAJDUŠKOVÁ, Eva. Cesta vsetínské knihovny ke komunitnímu centru. In: , Víchová, Eva. *Komunity, sítě a spolupráce : 20 pohledů pro knihovny*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 16 - 18. ISBN 978-80-210-6115-6.

GAJDUŠKOVÁ, Eva. Cesta vsetínské knihovny ke komunitnímu centru. In: , Víchová, Eva. *Komunity, sítě a spolupráce : 20 pohledů pro knihovny*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 16 - 18. ISBN 978-80-210-6115-6.

GAJDUŠKOVÁ, Helena. Pět P v komunitní knihovně. In: *Knihovny současnosti 2006*. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2006. s. 65-68. ISBN 80- 86249-41-7.

GARMEROVÁ, Amy K. *Přijímání výzvy: Tvorba nové vize veřejných knihoven*. Praha: Městská knihovna v Praze, 2016. ISBN 9788075320865.

GILL, Philips. *Služby veřejných knihoven : směrnice IFLA/UNESCO pro rozvoj*. 1.vyd. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, 2002. ISBN: 80-85851-14-8.

HAVLOVÁ, Jaroslava. komunitní knihovna. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000013746&local_base=KTD.

Historie. *Město Mšeno* [online]. 2016 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: www.mestomseno.cz

HOUŠKOVÁ, Z., 2004. Komunitní role veřejných knihoven. *Ikaros* [online]. 8(4) [cit 22.06.2016]. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://www.ikaros.cz/node/1606> .

JEŽKOVÁ, Zuzana. Komunitní knihovna – příležitost pro knihovnu i obec. *Knižnica*. 8(2-3), 39-44. ISSN 1335-7026.

JEŽKOVÁ, Zuzana. Krok sun krok ke komunitní knihovně. In: , Víchová, Eva. *Komunity, sítě a spolupráce 20 pohledů pro knihovny*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 8 - 11. ISBN 978-80-210-6115-6.

Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011 - 2015. *Ústřední knihovnická rada* [online]. Ústřední knihovnická rada, 2012 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://ukr.knihovna.cz/koncepce-rozvoje-knihoven-cr-na-leta-2011-2015/>

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Komunitní knihovny a komunity. Veřejná správa [online]. 2005, roč. 16, č. 40, s. 28 [cit 2016-07-27]. ISSN 1213-6581. Dostupný z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2005/40/tema2.html>.

LORENZ, Michal. K potřebám komunity: inspirace teorií pro praxi komunitní knihovny. In: , Víchová, Eva. *Komunity, sítě a spolupráce : 20 pohledů pro knihovny*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-6115-6

MATÝSOVÁ, Tereza. *Veřejné knihovny jako komunitní centra obcí s přihlédnutím ke komunitnímu vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, 2007. 72 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Škyřík

Strategie pro evropské knihovny. *Wikisofia* [online]. [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: http://wikisofia.cz/wiki/Strategie_pro_evropsk%C3%A9_knihovny

RICHTER, Vít. Od informace ke znalostem - cesta ke knihovně znalostní společnosti. Čtenář. 2006, roč. 58, č. 9, s. 274-275. ISSN 0011-2321.

SWOT. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 2006 [cit. 2016-07-27]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/SWOT>

Standard pro dobrou knihovnu: metodický pokyn Ministerstva kultury k ymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb. 2.vyd. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut, 2013. ISBN 9788070506288

Trendy českého knihovnictví: cíle pro rok 2015 a jak jich dosáhnout ; [redakční úprava textu Marek Hejduk]. - 1. vyd. - Praha : Městská knihovna v Praze, 2013. - 12 s.

8 Seznam grafů:

Graf 1	Struktura čtenářů dle věku.....	13
Graf 2	Struktura čtenářů dle pohlaví	14
Graf 3	Specifická struktura čtenářů	14